

ЗАКОН ЗА СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА

В сила от 01.04.2002 г.

Обн. ДВ. бр. [32](#) от 29 Март 2002г., изм. ДВ. бр. [120](#) от 29 Декември 2002г., изм. ДВ. бр. [112](#) от 23 Декември 2003г., изм. ДВ. бр. [69](#) от 6 Август 2004г., изм. ДВ. бр. [105](#) от 29 Декември 2005г., изм. ДВ. бр. [21](#) от 10 Март 2006г., изм. ДВ. бр. [30](#) от 11 Април 2006г., изм. ДВ. бр. [33](#) от 21 Април 2006г., изм. ДВ. бр. [68](#) от 22 Август 2006г., изм. ДВ. бр. [95](#) от 24 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр. [113](#) от 28 Декември 2007г., изм. ДВ. бр. [71](#) от 12 Август 2008г., изм. ДВ. бр. [110](#) от 30 Декември 2008г.

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Този закон урежда условията за придобиване правото на семейни помощи при бременност, раждане и отглеждане на деца, формите и реда за тяхното предоставяне.

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) (1) (Предишен текст на чл. 2 - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Семейните помощи по този закон са:

1. (доп. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) еднократна парична помощ при бременност;
2. (доп. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) еднократна парична помощ при раждане на дете;
3. месечни помощи за дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст;
4. месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на една година;
5. (нова - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) месечни помощи за отглеждане на близнаци до навършване на две години;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) целеви помощи за ученици.

(2) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Помощите по ал. 1, т. 3 - 5 могат да се предоставят в пари и/или

под формата на социални инвестиции при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на закона.

Чл. 3. Право на семейни помощи за деца имат:

1. (нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) бременните жени - български граждани;
2. (предишна т. 1 - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) семействата на българските граждани - за децата, които отглеждат в страната;
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) семействата, в които единият от родителите е български гражданин - за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната;
4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) семействата на роднини, близки или приемни семейства - за децата, настанени по реда на [чл. 26 от Закона за закрила на детето](#);
5. (предишна т. 4, изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Чл. 4. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм. и доп - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 10.03.2006 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) (*) Право на семейни помощи по [чл. 2, ал. 1, т. 1, 3, 4 и 6](#) имат семействата и бременните жени със средномесечен доход на член от семейството за предходните 12 месеца, по-нисък или равен на дохода, определен за целта в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година, освен в случаите по [чл. 7, ал. 2](#).

Чл. 5. Семейните помощи за деца по този закон се финансират със средства от републиканския бюджет.

Глава втора.

СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ПРИ БРЕМЕННОСТ, РАЖДАНЕ И ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЦА (ЗАГЛ. ДОП. - ДВ, БР. 69 ОТ 2004 Г.)

Чл. 5а. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г.)

(1) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Бременните жени, чийто доход на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по [чл. 4](#), имат право на еднократна помощ при бременност в размер, определен ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година, когато нямат право на обезщетение за бременност и раждане по реда на [Кодекса за социално осигуряване](#) и живеят постоянно в страната.

(2) Когато бременната жена е осигурена за всички осигурени социални рискове, за всички осигурени социални рискове без трудова злополука, професионална болест и безработица или за всички осигурени социални рискове без безработица, но не получава обезщетение за бременност и раждане, поради това че няма необходимия осигурителен стаж по [чл. 48а](#) от Кодекса за социално осигуряване, еднократната помощ се изплаща в размер, определен пропорционално на броя на дните от началото на отпуска за бременност и раждане до придобиването на необходимия осигурителен стаж по [чл. 48а](#) от Кодекса за социално осигуряване, но за не повече от 45 дни.

(3) Еднократната помощ при бременност се изплаща за периода от 45 дни преди определения термин за раждане.

Чл. 6. (1) Майката има право на еднократна помощ при раждане на живо дете, независимо от доходите на семейството, когато детето не е оставено за отглеждане в специализирана институция за деца.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.)

Размерът на помощта по ал. 1 се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, който не е по-малък от предходната година и се диференцира според поредността на децата, родени от майката.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) При раждане на близнаци, един от които е второ дете на майката, помощта се изплаща за всяко дете близнак в размера за второ дете.

(4) При определяне поредността на децата се вземат предвид само родените от майката деца, които са живи в момента на раждането.

(5) Помощта по ал. 1 се изплаща на майката, а при невъзможност да я получи - на друг законен представител на детето.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) Ако до навършване на 2-годишна възраст на детето се установят трайни увреждания 50 и над 50 на сто, на майката се изплаща допълнителна еднократна помощ в размер, определен ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Месечните помощи за дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на семействата, чийто доход на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по [чл. 4](#), при условие, че детето:

1. не е настанено за отглеждане на пълна държавна издръжка в специализирана институция за деца;
2. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст редовно посещава училище, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;
3. живее постоянно в страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) При условията на ал. 1, т. 1 - 3 месечната помощ за деца, настанени за отглеждане в семейство на роднини, близки или в приемно семейство по реда от [чл. 26](#) от Закона за закрила на детето, се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции независимо от дохода на семейството.

(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Месечната помощ по ал. 2 се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и след 18-годишна възраст до завършване на средно образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, ако настанените продължават да живеят в семейството.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 69 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.) Размерът на помощта по ал. 1 се определя

ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

(5) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., отм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.)

(6) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., отм. - ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.)

(7) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) При условията на ал. 1, т. 1 и 3, ал. 2 и 3 след навършване на 18-годишна възраст месечните помощи се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции, ако лицето продължава да учи и редовно посещава училище, до завършване на средно образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст.

(8) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) При условията на ал. 1, т. 1 и 3 месечната помощ за дете с трайно увреждане, установено от компетентните здравни органи, се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции независимо от дохода на семейството в двоен размер на помощта, определена по реда на ал. 4.

Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) **(**)** Месечни помощи за отглеждане на дете до една година в размер, определен със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на майката (осиновителката), чийто доход на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по [чл. 4](#), при условие, че:

1. (изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) майката (осиновителката) не е осигурена и не получава обезщетение за бременност, раждане и отглеждане на дете по реда на [Кодекса за социално осигуряване](#);

2. детето не е настанено за отглеждане в специализирана институция за деца на пълна държавна издръжка;

3. детето живее постоянно в страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) При условията на ал. 1 месечна помощ за отглеждане на дете се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и на самотния баща-осиновител.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) **(**)** При условията на ал. 1, т. 1 - 3 месечните помощи за отглеждане на дете с трайни увреждания се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции до навършване на 2-годишна възраст на детето, независимо от дохода на семейството.

(4) (Нова - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Когато децата, за чието отглеждане се изплаща на майката (осиновителката) месечната помощ по ал. 1, са близнаци, помощта се изплаща за всяко дете близнак.

(5) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г., предишна ал. 4 - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Когато майката (осиновителката) е осигурена за всички осигурени социални рискове, за всички осигурени социални рискове без трудова злополука, професионална болест и безработица или за всички осигурени социални рискове без безработица, но не получава обезщетение за бременност и раждане и за отглеждане на малко дете, поради това че няма необходимия осигурителен стаж по [чл. 48а](#) и [чл. 52а](#) от Кодекса за социално осигуряване, тя има право на месечна помощ за отглеждане на дете при условията и по реда на този закон за времето до придобиване на необходимия осигурителен стаж.

(6) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 5 - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Когато майката (осиновителката) придобие право на обезщетение по [чл. 48а](#) и [чл. 52а](#) от Кодекса за социално осигуряване преди изтичането на съответния календарен месец, помощта по ал. 4 за този месец се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции в размер, определен пропорционално на броя на дните от началото на месеца до датата на придобиване на необходимия осигурителен стаж.

(7) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 6 - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) При условията на ал. 1 - 5 месечната помощ за отглеждане на дете се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и на семействата на роднини и близки и приемни семейства за деца, настанени по реда на [чл. 26](#) от Закона за закрила на детето, независимо от дохода на семейството.

(8) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.07.2004 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна ал. 7 -

ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Помощта по ал. 6 се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции, при условие че никой от членовете на семейството, при което е настанено детето, не получава обезщетение по реда на [чл. 53, ал. 3](#) от Кодекса за социално осигуряване.

Чл. 8а. (Нов - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)
(1) Месечни помощи за отглеждане на близнаци до две години в размер, определен със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година, се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на майката (осиновителката) на близнаци, която има право да получава обезщетение за отглеждане на дете по реда на [чл. 53, ал. 1](#) от Кодекса за социално осигуряване, независимо от доходите на семейството.

(2) Месечните помощи по ал. 1 се предоставят на майката от момента на придобиване правото на обезщетение по [чл. 53, ал. 1](#) от Кодекса за социално осигуряване до навършване на 2-годишна възраст на детето и се диференцират съобразно броя на близнаците, родени от майката.

(3) При условията на ал. 1 и 2 месечната помощ за отглеждане на дете се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и на самотния баща (осиновител).

(4) При условията на ал. 1 и 2 месечната помощ за отглеждане на дете се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и на семействата на роднини и близки и приемни семейства за деца, настанени по реда на [чл. 26](#) от Закона за закрила на детето.

Чл. 8б. (Нов - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)
Месечни помощи в размер 50 на сто от размера на месечните помощи, предоставяни по реда на [чл. 8а, ал. 1](#), се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на майката (осиновителката) на близнаци, която има право да получава обезщетение за отглеждане на дете по реда на [чл. 54, ал. 1](#) от Кодекса за социално осигуряване. Разпоредбите на [чл. 8а, ал. 2 - 4](#) се прилагат съответно.

Чл. 8в. (Нов - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)
На майките студентки редовно обучение, които нямат право на обезщетение по [Кодекса за социално осигуряване](#), се изплаща месечна помощ в размер, определен със [Закона за държавния бюджет на Република България за 2009 г.](#)

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.)

Помощите по [чл. 7](#) и [8](#), [8а](#) и [8б](#) се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции през месеца, следващ месеца, за който се дължат на майката (осиновителя/осиновителката).

(2) С изричното писмено съгласие на майката помощи могат да се получават от бащата.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) При невъзможност на майката (осиновителя/осиновителката) да получава помощите, те се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на законния представител или попечител на детето.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Месечните помощи за деца с разведени родители се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на родителя, на когото е предоставено упражняването на родителските права.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Месечните помощи по [чл. 7](#) и [чл. 8](#) за деца, настанени за отглеждане в семейство на роднини, близки или в приемно семейство по реда на [чл. 26](#) от Закона за закрила на детето, се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на лицата, при които е настанено детето.

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) Семейните помощи за деца се отпускат от дирекция "Социално подпомагане" въз основа на молба-декларация по образец за всяка отделна помощ, утвърден от министъра на труда и социалната политика. Образците се обнародват в "Държавен вестник".

(2) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) Помощите по [чл. 2, ал. 1, т. 3 - 6](#) могат да се предоставят изцяло или частично под формата на социални инвестиции с цел осигуряване на равни

възможности за децата при тяхното отглеждане, възпитание, обучение, образование, опазване на здравето, развитие и социализация в случаите, когато:

1. родителите не полагат грижи към децата си;
2. (изм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) семейната помощ не се използва по предназначение.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 10.03.2006 г.) След изтичане на 12 месеца от отпускането на месечните помощи по [чл. 7](#) и [8](#) се подава нова молба-декларация.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., доп. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) Семейните помощи за деца се отпускат със заповед на директора на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него лице.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) Отказът за отпускане на семейна помощ за деца се мотивира. Заповедта за отказ се съобщава писмено на лицето, подало молбата, в 7-дневен срок от издаването ѝ.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) За неуредените с този закон въпроси, свързани с издаването, оспорването и изпълнението на административните актове, се прилагат разпоредбите на Административнопроцесуалния кодекс.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 12.07.2006 г., отм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.)

(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Редът за отпускане и предоставяне в пари и/или под формата на социални инвестиции на семейните помощи се урежда с правилника за прилагане на този закон.

Чл. 10а. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 01.01.2005 г.)

(1) На семействата, чиито деца са записани в първи клас на държавно или общинско училище, се отпуска еднократна целева помощ за покриване част от разходите в началото на учебната година.

(2) Помощта по ал. 1 се отпуска, при условие че доходът на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по [чл. 4](#).

(3) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) Целевите помощи за учениците могат да се отпускат и като социална инвестиция по преценка на дирекциите "Социално подпомагане" със съдействието на училищните ръководства.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) При условията на ал. 1 - 3 еднократната целева помощ се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и на семействата на роднини и близки и приемни семейства за деца, настанени по реда на [чл. 26](#) от Закона за закрила на детето, независимо от дохода на семейството.

(5) Размерът на еднократната целева помощ се определя ежегодно с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика за съответната година.

(6) Помощта се възстановява, ако детето не постъпи в училище.

Чл. 10б. (Нов - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.04.2009 г., ако са изпълнени условията на [§ 102](#)) Семейства, на които детето (децата) не може да бъде записано в общинска детска градина, имат право на помощ в размер на 100 лв. месечно за всяко дете на възраст от 3 до 6 години. Помощите са за сметка на републиканския бюджет. Министърът на финансите издава наредба за реда за получаване и изразходване на помощите.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г., изм. - ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 33 от 2006 г.) Органите на Националната агенция за приходите, Агенцията за държавна финансова инспекция и другите държавни органи са длъжни да представят при поискване информация на дирекциите "Социално подпомагане" за доходите на лицата в 14-дневен срок.

Чл. 12. Вземанията по този закон се погасяват в срок, както следва:

1. три години - за еднократните помощи при раждане на дете, считано от края на месеца, през който е родено детето;

2. три месеца - за месечните помощи за деца до 18-годишна възраст, считано от края на месеца, за който се отнасят;

3. три месеца - за месечните помощи за отглеждане на дете до 1 година, считано от края на месеца, за който се отнасят;

4. (нова - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) три месеца - за месечните помощи за отглеждане на близнаци до 2 години, считано от края на месеца, за който се отнасят;

5. (нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., предишна т. 4 - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) три месеца - за еднократната помощ при бременност, считано от определения термин за раждане;

6. (нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., предишна т. 5 - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 01.01.2009 г.) три месеца - за еднократната целева помощ за ученици, записани в първи клас, считано от края на месеца, за който се отнасят.

Чл. 13. Върху вземанията за семейни помощи по този закон не се дължат данъци и такси и не могат да бъдат правени удържки, освен за:

1. надвзети средства за семейни помощи в резултат на счетоводно-техническа грешка;

2. недобросъвестно получени суми.

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) (1) При писмен сигнал за недобросъвестно получени семейни помощи или по преценка на директора на съответната дирекция "Социално подпомагане" се извършва проверка от длъжностно лице на дирекцията.

(2) За резултатите от проверката длъжностното лице по ал. 1 съставя констативен протокол, който предоставя в тридневен срок на директора на дирекция "Социално подпомагане".

(3) В случай на установена недобросъвестност директорът на дирекция "Социално подпомагане" издава мотивирана заповед за възстановяване на получената семейна помощ заедно със законната лихва.

Чл. 14а. (Нов - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) (1) Заповедта по [чл. 14, ал. 3](#) подлежи на обжалване по реда на

[Административнопроцесуалния кодекс](#) в 7-дневен срок от деня на получаването ѝ. Обжалването спира изпълнението, като не се допуска предварително изпълнение.

(2) Принудителното изпълнение на заповедта по [чл. 14, ал. 3](#) се допуска по искане на дирекция "Социално подпомагане" по реда на [Гражданския процесуален кодекс](#).

Глава трета. КОНТРОЛ И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) Контролът по прилагането на този закон се осъществява от инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

Чл. 16. (1) Длъжностните лица, нарушили разпоредбите на този закон, се наказват с глоба от 500 до 1000 лв., а при повторно нарушение - от 1000 до 2000 лв., ако не подлежат на по-тежко наказание.

(2) Нарушението е повторно, когато е извършено до една година от влизането в сила на акта, с който нарушителят е наказан за нарушение от същия вид.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) Актовете за установяване на нарушенията по ал. 1 и 2 се съставят от длъжностни лица от инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

(4) Наказателните постановления се издават от министъра на труда и социалната политика или от упълномощено от него длъжностно лице.

(5) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на [Закона за административните нарушения и наказания](#).

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

1. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) "[Семейството](#)" включва съпрузите, ненавършилите пълнолетие деца, както и навършилите пълнолетие, ако продължават да учат, до завършване на средното им образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст (родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, с изключение на сключилите брак).

2. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 95 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г.) "[Доход](#)" са всички брутни доходи на семейството, които са облагаеми по [Закона за данъците върху доходите на физическите лица](#), както и получаваните пенсии, обезщетения, помощи и стипендии, с изключение на месечните добавки за деца с трайни увреждания, изплащани по реда на [чл. 43](#) от Закона за интеграция на хората с увреждания, добавката за чужда помощ на инвалидите по [чл. 103](#) от Кодекса за социално осигуряване, стипендиите на учащите се до завършване на средно образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст, както и помощите, получени по този закон.

3. (изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) "[Осигурени](#)" са лицата, които се осигуряват по реда на част първа от [Кодекса за социално осигуряване](#).

4. "[Специализирани институции за отглеждане на деца на пълна държавна издръжка](#)" са заведенията, в които на децата се осигуряват жилище, храна и облекло за сметка на държавния и общинските бюджети, без да се заплаща такса.

5. "[Самотен баща-осиновител](#)" е лице, което при осиновяване на детето не се намира в граждански брак.

6. (нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г.) "[Социални инвестиции](#)" е непарична форма на семейно подпомагане при отглеждане на деца за сметка на държавния бюджет, предоставяна като стоки и/или услуги.

§ 1а. (Нов - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2006 г.) При определяне поредността на децата за целите на закона се вземат предвид всички деца: родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, както и

настанените за отглеждане по реда на [чл. 26](#) от Закона за закрила на детето.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. (1) До 1 януари 2004 г. еднократните помощи при раждане на дете се изплащат от:

1. териториалните поделения на Националния осигурителен институт - чрез осигурителя на осигурения родител; когато и двамата родители са осигурени, помощта се изплаща на майката;

2. териториалните поделения на Националния осигурителен институт - за пенсионерите и самоосигуряващите се лица; когато и двамата родители са пенсионери или самоосигуряващи се, помощта се изплаща на майката;

3. (изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) дирекция "Социално подпомагане" - когато и двамата родители не са осигурени.

(2) До 1 януари 2004 г. месечните помощи за дете до навършване на 18 години се изплащат от:

1. териториалните поделения на Националния осигурителен институт - чрез осигурителя на осигурения родител; когато и двамата родители са осигурени, помощта се изплаща на майката;

2. териториалните поделения на Националния осигурителен институт - за пенсионерите и самоосигуряващите се лица; когато и двамата родители са пенсионери или самоосигуряващи се, помощта се изплаща на майката;

3. учебните заведения - на родителите, учащи се в средните и висшите училища и в коледжите - редовна форма на обучение; когато и двамата родители са учащи се, помощта се изплаща на майката;

4. (изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., в сила от 01.01.2003 г.) дирекциите "Социално подпомагане" - за деца, на които двамата родители не са осигурени, и за деца, настанени за отглеждане при роднини, близки или в приемни семейства по реда на [чл. 26 от Закона за закрила на детето](#).

(3) В случаите по ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 2, т. 1 - 3 помощите се изплащат след представяне на документите по [чл. 10, ал. 1](#).

§ 3. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Контролът върху изплатените помощи по [§ 2, ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 2, т. 1 и 2](#) за периода до 1 януари 2004 г. се осъществява от органите на Националния осигурителен институт, а за помощите по [§ 2, ал. 2, т. 3](#) - от органите на Министерството на образованието и науката, които установяват нарушенията.

(2) Наказателните постановления се издават от ръководителя на съответния контролен орган или от упълномощени от него длъжностни лица съобразно ведомствената принадлежност на съставителите на актовете.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на [Закона за административните нарушения и наказания](#).

§ 3а. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Неизплатените месечни помощи за дете до навършване на 18 години и еднократните помощи при раждане на дете по реда на [§ 2, ал. 1, т. 1 и 2, и ал. 2, т. 1, 2 и 3](#) за периода до 1 януари 2004 г. се изплащат от дирекциите "Социално подпомагане". Помощите могат да бъдат поискани в срок една година, считано от края на месеца, за който се отнасят.

§ 4. Осигурителите ежегодно представят отчет за изплатените суми по [чл. 2](#) на съответните териториални поделения на Националния осигурителен институт.

§ 5. Този закон отменя [Указа за насърчаване на раждаемостта](#) (обн., ДВ, бр. 15 от 1968 г.; изм. и доп., бр. 21 от 1968 г., бр. 63 от 1973 г., бр. 17 от 1974 г., бр. 3 и 21 от 1975 г., бр. 63 от 1976 г., бр. 36 и 93 от 1979 г., бр. 4 от 1981 г., бр. 73 от 1982 г., бр. 51 от 1984 г., бр. 36 и 87 от 1988 г., бр. 30 от 1990 г., бр. 88 от 1993 г. и бр. 1 от 2002 г.).

§ 6. (1) Средномесечният доход по [чл. 4](#) за 2002 г. е 150 лв.

(2) Размерът на месечните помощи за дете до навършване на 18 години по [чл. 7, ал. 1](#) за 2002 г. е 15 лв.

§ 7. Произтичащите от този закон промени в размера на утвърдените със [Закона за държавния бюджет на Република България за 2002 г.](#) целеви субсидии за социални помощи на отделните общини се утвърждават от министъра на финансите по предложение на министъра на труда и социалната политика по реда на [чл. 34, ал. 1 от Закона за устройството на държавния бюджет.](#)

§ 8. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет, който приема правилник за прилагането му в срок до три месеца от влизането в сила на закона.

§ 9. Законът влиза в сила от 1 април 2002 г.

Законът е приет от XXXIX Народно събрание на 20 март 2002 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА
ЗА СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА**

(ОБН. - ДВ, БР. 69 ОТ 2004 Г.)

§ 15. [Параграфи 6, 8, 13 и 14](#) влизат в сила от 1 юли 2004 г., а [§ 10](#) влиза в сила от 1 януари 2005 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2006 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2006 Г.)

§ 95. Законът влиза в сила от 1 януари 2006 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС**

(ОБН. - ДВ, БР. 105 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2006 Г.)

§ 88. Кодексът влиза в сила от 1 януари 2006 г., с изключение на [чл. 179, ал. 3](#), [чл. 183, ал. 9](#), [§ 10, т. 1, буква "д" и т. 4, буква "в"](#), [§ 11, т. 1, буква "б"](#) и [§ 14, т. 12](#) от преходните и заключителните разпоредби, които влизат в сила от деня на обнародването на кодекса в "Държавен вестник".

Заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА

(ОБН. - ДВ, БР. 21 ОТ 2006 Г.)

§ 15. Законът влиза в сила от 1 януари 2006 г., с изключение на:

1. разпоредбите на [§ 3](#) - относно думите "12 месеца", и [§ 9, т. 2](#) - относно думите "12 месеца", които влизат в сила от деня на обнародването на този закон в "Държавен вестник";

2. разпоредбите на [§ 4, 5](#) и [§ 7, т. 1, буква "а" и т. 3, буква "а"](#), които влизат в сила от 1 януари 2007 г.

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ АДМИНИСТРАТИВНОПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

(ОБН. - ДВ, БР. 30 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 12.07.2006 Г.)

§ 142. Кодексът влиза в сила три месеца след обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:

1. дял трети, [§ 2, т. 1](#) и [§ 2, т. 2](#) - относно отмяната на глава трета, раздел II "Обжалване по съдебен ред", [§ 9, т. 1 и 2](#), [§ 11, т. 1 и 2](#), [§ 15](#), [§ 44, т. 1 и 2](#), [§ 51, т. 1](#), [§ 53, т. 1](#), [§ 61, т. 1](#), [§ 66, т. 3](#), [§ 76, т. 1 - 3](#), [§ 78](#), [§ 79](#), [§ 83, т. 1](#), [§ 84, т. 1 и 2](#), [§ 89, т. 1 - 4](#), [§ 101, т. 1](#), [§ 102, т. 1](#), [§ 107](#), [§ 117, т. 1 и 2](#), [§ 125](#), [§ 128, т. 1 и 2](#), [§ 132, т. 2](#) и [§ 136, т. 1](#), както и [§ 34](#), [§ 35, т. 2](#), [§ 43, т. 2](#), [§ 62, т. 1](#), [§ 66, т. 2 и 4](#), [§ 97, т. 2](#) и [§ 125, т. 1](#) - относно замяната на думата "окръжния" с "административния" и замяната на думите "Софийския градски съд" с "Административния съд - град София", които влизат в сила от 1 март 2007 г.;

2. [параграф 120](#), който влиза в сила от 1 януари 2007 г.;

3. [параграф 3](#), който влиза в сила от деня на обнародването на кодекса в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДАНЪЦИТЕ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА
ФИЗИЧЕСКИТЕ ЛИЦА**

(ОБН. - ДВ, БР. 95 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2007 Г.)

§ 21. Законът влиза в сила от 1 януари 2007 г., с изключение на [§ 10](#), който влиза в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2008 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 113 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2008 Г.)

§ 99. Законът влиза в сила от 1 януари 2008 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ ЗА 2009 Г.**

(ОБН. - ДВ, БР. 110 ОТ 2008 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2009 Г.)

§ 101. Помощта на майките студентки по [чл. 8в](#) от Закона за семейни помощи за деца е в размер на минималната работна заплата, установена за страната.

§ 102. (1) Министерският съвет след 31 март 2009 г. може да одобри допълнителни бюджетни кредити по бюджета на Министерството на труда и социалната политика за реализиране на изпълнението на [§ 100, т. 7](#), при условие че:

1. очакваният годишен размер на положителното салдо по консолидираната фискална програма превишава 3 на сто от прогнозата за годишния брутен вътрешен продукт;

2. не се влошава утвърденото с [чл. 1, ал. 3](#) бюджетно салдо по републиканския бюджет.

(2) Бюджетните кредити по ал. 1 не се включват в размера на допълнителните бюджетни кредити по [чл. 35, ал. 2](#) от Закона за устройството на държавния бюджет.

.....

§ 104. Законът влиза в сила от 1 януари 2009 г., с изключение на [§ 100, т. 7](#), която влиза в сила от 1 април 2009 г., ако са изпълнени условията на [§ 102](#).

(**) Бел. ред. Сиела. Поради различното влизане в сила на измененията от ДВ, бр. 21 от 2006 г. следва да се има предвид, че за 2006 г. месечната помощ е 100 лв., но може да бъде предоставена и под формата на социални инвестиции, а от 1 януари 2007 г. се определя със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Релевантни актове от Европейското законодателство
РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА (ЕИО) № 574/72 от 21 март 1972 година за определяне на реда за прилагане на Регламент (ЕИО) 1408/71 за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и техните семейства, които се движат в рамките на Общността